

‘Ik blijf mijn toeschouwers met vragen bestoken’

Israëliisch-Nederlandse levensverhalen in het theater

Regisseur Ilay den Boer won onlangs de BNG Nieuwe Theatermakers Prijs: de grootste theaterprijs voor nieuwe theatermakers.

Door BRECHTJE ZWANEVELD

AMSTERDAM. Hij wil het publiek verwarren, zegt theatermaker Ilay den Boer (Jeruzalem, 1986). Zijn voorstellingsreeks *Het Beloofde Feest* doet dat zeker.

Deze opvallende reeks van zes voorstellingen gaat over zijn Israëliisch-Nederlandse achtergrond en hoe hij daarmee worstelt. In elk deel vertelt hij het levensverhaal van één van zijn familieleden. Zijn moeder, zijn oma, zijn vader, zijn opa, zijn broertje en hijzelf; zes mensen die diepgaand verbonden zijn met de geschiedenis en actualiteit van Israël en het Jodendom, maar daar allemaal anders tegen aankijken.

Het grote engagement, de dialoog met het publiek en de subtiele vermenging van fictie en werkelijkheid maakten de eerste drie delen van de reeks een succes. Deel één, *Eet Smakelijk*, werd geselecteerd door Het Theaterfestival Vlaanderen 2009. Voor het derde deel, *Dit is mijn vader*, won Den Boer onlangs de BNG Nieuwe Theatermakers Prijs: de grootste theaterprijs voor nieuwe theatermakers, goed voor 45.000 euro.

In deel vier, *Zoek het lekker zelf uit!*, vertelt Den Boer de geschiedenis van zijn opa. Die vlucht in 1933 als kind

Ilay den Boer

Ilay den Boer (Jeruzalem, 1986) studeerde aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Hij maakte de zesdelige reeks ‘Het Beloofde Feest’ bij Het Huis van Bourgondië. Eerder won hij de Charlotte Köhler-theaterprijs 2011.

met zijn familie naar Palestina en gaat na de oorlog als onderwijzer werken in Frankrijk. Als hij daar te maken krijgt met door de Holocaust getraumatiseerde kinderen, besluit hij psycholoog te worden. Later keert hij terug naar Israël om ‘de oorlog uit mensen te halen’.

Den Boer is tien jaar oud als zijn opa sterft: „Eigenlijk kende ik hem nauwelijks. Voor deze voorstelling droomde ik dat ik met hem in zijn woonkamer zat. Het was ijszig stil, we wisten helemaal niet hoe we met elkaar moesten praten. Het enige wat we deden, was roken. Belachelijk veel roken. „Toen ik wakker werd, realiseerde ik me dat ik mijn opa eerst moest leren kennen voordat ik deze voorstelling kon maken. En dat ik moest stoppen met roken.”

Omdat zijn opa veel met kinderen heeft gewerkt, was het voor Den Boer

logisch om van *Zoek het lekker zelf uit!* een jeugdvoorstelling te maken. Het stelde Den Boer wel voor een uitdaging: „In mijn vorige voorstellingen zocht ik naar manieren om het publiek zelf verantwoordelijk te maken, en ik wist niet of dat met kinderen ook zou kunnen. Maar ik ontdekte dat het voor kinderen net zo zwaar en confronterend kan zijn als voor volwassenen. Het moet alleen anders worden vormgegeven.”

En dus wordt er in *Zoek het lekker zelf uit!* gepuzzeld, verstoppertje gespeeld en een speurtocht gedaan. Want voor Den Boer is zijn opa vooral een held omdat hij fantastische speurtochten kon uitzetten. En omdat hij koffers maakte waaruit wonderlijke meubelstukken geknutseld konden worden. „Maar de onschuldige spelletjes krijgen een wrege context van discriminatie en morele dilemma’s. Opa’s hartstochtelijke idealen blijken zionistisch te zijn en niet voor al zijn patiënten helend.”

Niet als in zijn vorige voorstellingen bestookt Den Boer de jonge toeschouwers met vragen. Over helden, over geweld en over het dwingend aspect van idealen. Kunnen kinderen van tien omgaan met zulke verwarring? Den Boer: „Het gaat erom dat we nadenken, dat we ons afvragen wie we zijn en waar we staan. Dat hoef ik voor niemand in te vullen; we zijn allemaal slim genoeg. Kinderen ook.”

Zoek het lekker zelf uit! Tournee vanaf 30/9.